

LABOR je bil prvi dan ustanovljen in prvo izdano, ob 12. uri v Mariboru, 12. avgusta 1921. Vrednost 150 K, polovica 75 K, četrtina 37 K, osmina 18 K, šestina 9 K, tretjina 4 K, polovica 2 K, četrtina 1 K, osmina 0,5 K, šestina 0,25 K, tretjina 0,125 K.

Maribor, 12. avgusta 1921.

LABOR

LABOR je bil prvi dan ustanovljen in prvo izdano, ob 12. uri v Mariboru, 12. avgusta 1921. Vrednost 150 K, polovica 75 K, četrtina 37 K, osmina 18 K, šestina 9 K, tretjina 4 K, polovica 2 K, četrtina 1 K, osmina 0,5 K, šestina 0,25 K, tretjina 0,125 K.

Maribor, 12. avgusta 1921.

Leto: II.

Maribor, petek 12. avgusta 1921.

Številka: 181.

Sokolska manifestacija v Središču.

To nedeljo priredi Mariborska sokolska župa svoj IV. župni zlet v Središču. Vsa naša sokolska društva so leto izredno čisto delovala. Ustanovili smo celo vrsto krepkih novih društev po najgroznejših krajih, dosedanja pa so se utrčila. Društveni in okrožni zleti so se vršili večinoma po ogroženih krajih, da probude nezavedno ljudstvo. Vendar smo bili povsod, ne samo dobrodošli, ampak tudi prav bratsko sprejeti, kar nas je prepričalo, da je ljudstvo spoznalo naše poštene, vzvišene cilje in nas mahoma vzljubilo. Veselje do dela je rastlo, sile so se podvojile.

Letošnji župni zlet pa priredimo v naprednem Središču, ki je bilo vedno inarodno zavedno, čegar občani niso nikdar klonili pod tučevimi in še manjše notranjim sovražnim pritiskom. Zato pa smo bili Središčani od prvega početka tudi vsi v sokolskem taboru.

Nedeljski zlet nam bo pokazal sadove, ki jih rodi takšna čila sokolska zavest vseh občanov: močne in strnjene sokolske vrste, prekrasno telovadišče in temelje najnovejšega Sokolskega doma.

Posebni sokolski vlak nas bo v nedeljo ob 5. uri zjutraj popeljal iz Maribora proti Središču. Cvetje, zelenje in trobojnice bodo krasile vlak, ki bo po vseh postajah pobiral ne samo brate in sestre, ampak vse zavedne Jugoslovane od skrajne koroške meje do Središča, kjer se snidemo z brati Hrvati iz Medjimurja in s Prekmurci, da pred večstoletno množico pokažemo skupnem nastopu z jugoslovanskim vojaštvom veličino lepote in sile sokolske vzgoje. Zgodaj zjutraj začnemo in ko bo zatnilo sonce, bo za nas končan velik dan dela in tudi zadoščenja.

In tedaj bo ne samo iz oči Sokolov in Sokolice, ampak tudi tisočih naših gostov sijala neupogljiva volja za delo v dobrobit naroda in vera v slavno bodočnost Jugoslovenstva!

Bodočnost Madžarske.

Praški poročevalec »Beesi Magyar Ujsaga« dr. Kasztor je imel razgovor z odličnim madžarskim politikom proštom dr. Aleksandrom Giessweinom, ki se je kot zastopnik madžarskih esperantistov udeležil svetovnega kongresa v Pragi, iz katerega prinašamo naslednje značilne odlomke: Bodočnost Madžarske je predvsem odvisna od primerne stališča, ki ga bo zavzela Madžarska med srednjeevropskimi državami. Sedaj merodajni madžarski politiki se zelo motijo, če mislijo, da je Madžarska od Evrope neodvisna. Sličnega tona napram inostranstvu si ne more dovoliti niti najmočnejša država, ne da bi se pri tem sama osmešila. Gotovo bo vsakega Madžara sree, da se je njegova nekdanja gledana domovina teritorialno tako zelo zmanjšala, da se nahaja veliko naših ljudi pod tujo vladjo, vendar pa ne smemo obupati. Velika naloga še čaka one Madžare, ki žive onstran naših zoženih mej, naloga slična onim Nemcem. Madžari izven svoje madžarske domovine ostanejo Madžari, kot so ostali Nemci, ki žive izven Nemčije. Nemci. Trudili se bodo, da bo madžarski kulturi delali čast in z njo seznanili sosednje države ter po sredovali kulturno izmenjavo idej. To je naloga Madžarov izven madžarskih mej, a ne iredentizem, ki bi bil zanje lahko smrtonosen. Prilagoditi se morajo novemu položaju in tako postanejo lahko lojalni državljani, ne da bi

Klerikalci preprečili proslavo v Prekmurju.

Murska Sobota, 11. avgusta. Sinoči se je vršila tu seja novega nadstrankarskega odbora, ki bi imel izvesti proslavo druge obletnice osvobodjenja Prekmurja. Klerikalci so bili že početka nasprotniki nadstrankarskega odbora, ker so hoteli uporabiti proslavo v svoje čisto strankarske namene, ko so pa sedaj uvideli, da jim je to onemogočeno, so dasiravno so se dali izvoliti v nadstrankarski odbor, na tihem razveljavili vse pripravne ukrepe, odpovedali že naročeno godbo in pevska društva ter izjavili sinoči enostavno, da ne sodelujejo, ako se jim ne pusti popolnoma prostih rok, na kar pa seveda ostali člani odbora niso mogli pristati. Vsled tega se je pripravljali odbor razpustil ter slavnost odpovedala. Glavna krivda za to, da se proslava ne vrši, pada na zloglasnega dolnjelendavskega gerenta Severja, ki je bil, kakor že znano odstavljen. Sever se je hotel s proslavo rehabilitirati ter tako doseči, da bi se njegova gerentska odstavitev razveljavila, ko pa je uvidel, da se mu to ne bo posrečilo, je pričel ostro agitacijo proti proslavi ter

dosel tudi pri ostalih klerikalcih, da so odrekli sodelovanje.

Murska Sobota, 11. avgusta. V tukajšnjih naprednih in narodnih krogih je vzbudilo početje klerikalcev, ki je preprečilo proslavo druge obletnice osvobodjenja veliko ogorčenje. Sicer se je že poprej domnevalo, da klerikalno navdušenje za proslavo obletnice osvobodjenja ni pristno, posebno šč, ker je stal v ospredju prirediteljev madžarski gerent Sever iz Dolnje Lendave, ampak samo preračunjena hinavska špekulacija, ki naj bi zakrila pravo mišljenje, ki je vse drugačno kot pa narodno ter pridobila zaupanje vlade, ki bi potem ne mogla nastopati proti Severju in tovarišem, s čemer bi li dobili proste roke za nadaljnje rovarjenje, s sedanjim nastopom pa so se ta domnevanja popolnoma potrdila.

Dolnja Lendava, 11. avgusta. Včeraj je prispel semkaj g. dr. Tine Čuš, da prevzame kot vladni komisar posle dosedanjega gerenta Severja, ki je bil odstavljen. G. vladni komisar prevzame danes občinski urad, ki je baje v velikem neredu.

Iz zasedanja vrhovnega sveta.

LDU Pariz, 10. avgusta. Vrhovni svet je danes dopoldne nadaljeval razpravo o politiki, ki se ima voditi v orientu. Soglasno je bil sprejet ta sklep: Zavezniške vlade sklenejo, da bodo strogo varovale nevtralnost v grško-turški vojni, to je: zavezniške vlade se strinjajo v tem, da ne bodo posegale v boj s kakršnokoli pomočjo, ne s pošiljanjem čet ali orožja ali s krediti.

LDU Pariz, 10. avgusta. Prvi del nocojsnje seje vrhovnega sveta je veljal vprašanju zračne plovbe. Maršal Foch je pojasnjeval razliko med civilno in vojaško zračno plovbo. Konferenca se je na to bavila z delovanjem kontrolnih komisij v bivših sovražnih deželah. Po daljši debati, katere so se udeležili zastopniki vseh delegacij, je bil sprejet predlog, naj se vprašanje kontrolnih komisij odstopi medzavezniškemu vojaškemu komiteju v Versaillesu, da ga nadalje prouči. Ta komitej bo v sporočilu, ki ga pošlje posameznim vladam, pojasnil dosedanje delovanje teh komisij, očrtal njih nadaljnje naloge in predlagal, kako naj se v bodoče nadzoruje izvedba določb versailleske mirovne pogodbe. Ministrski predsednik Briand je nato konferenci predložil načrt za pomoč Rusiji. Po daljši razpravi je vrhovni svet sklenil, predlagati imenovanje posebne medzavezniške komisije, kateri se poveri proučevanje vprašanja, kako naj se gladijočemu prebivalstvu v Rusiji pomaga.

LDU Pariz, 10. avgusta. »Liberte« poroča: Ker bodo izvedenci šele nocoj končali svoje delo, pride gornjelezijsko vprašanje šele jutri dopoldne pred vrhovni svet, ki bo z ozirom na povabilo predsednika Milleranda imel dopoldne le kratko sejo.

LDU Pariz, 10. avgusta. »Liberte« poroča: Ker bodo izvedenci šele nocoj končali svoje delo, pride gornjelezijsko vprašanje šele jutri dopoldne pred vrhovni svet, ki bo z ozirom na povabilo predsednika Milleranda imel dopoldne le kratko sejo.

Turška katastrofa v Mali Aziji.

TIP Pariz, 10. avgusta. »Agence Havas« poroča iz Angore, da so po daljšem razpravljanju o vojaškem položaju vojaška oblastva sklenila v sporazumu z narodno skupščino izpraznjenje Angore. Sedež vlade se ne premesti v Sikos, ker je ta kraj preveč oddaljen, marveč v Cesarejo. Po daljši brzotarki te agenture je zunanji minister Izet-paša izjavil v razgovoru, da sedaj posredovalni korak v turško-grškem sporu ni na mestu, dasi iskreno želi, da se

spor poravnava. Minister za mornarico, Sali-paša, odpotuje te dni v družinskih zadevah v Svico, ima pa tudi pooblastilo, da se začne z zavezniki pogajati, ako bodo za to razmere ugodne. Izet-paša smatra, da je vojaška konvencija med Angoro in Moskvo mogoča, pač pa upa, da boljševiške čete ne bodo vkorakale v Anatolijo. Javljajo tudi, do šod iz Male Azije dospelo v Carigrad vesti, da so Grki zopet začeli ofenzivo v odseku Eski Sehir.

Pogajanja med demokrati in radikali.

TIP Beograd, 10. avgusta. Vprašanje skupnega dela radikalne in demokratske stranke se je danes pretresalo na seji radikalnih ministrov Pašića in Marka Gjuričiča z delegati radikalne stranke Jovanovićem, Grginom in Vukičevićem. Seji je prisostvovalo tudi nekaj radikalnih poslancev. Razpravljalo se je o skupnem programu demokratske in radikalne stranke. Podrobnih navodil glede pogajanj radikalni delegati še niso dobili, vendar so tako v demokratskih kakor v radikalnih krogih mnenja, da se še tekoči mesec utrdi program skupne akcije.

Menševiški proglas na ruski narod.

TIP Berlin, 9. avgusta. Ruska socialno-demokratska stranka menševikov je izdala proglas na ruski narod, v katerem ga poziva naj izvoli svojo vlado,

ki bo na ruševinah boljševizma sezidala novo in močno Rusijo, ki bo v zgodovini človeštva in Slovanstva igrala ono nalogo, ki ji je določena od nekdanjih Eksekutivni komite menševikov je stopil v sporazum z vsemi predstavniki meščanskih strank, ki jih poziva na sodelovanje za rešitev ruskega naroda.

Madžarska in Zedinjene države.

LDU Budimpešta, 10. avgusta. Nocoj so imele vladne stranke konferenco, na kateri je zunanji minister grof Banffy obrazložil zakonski predlog glede sklenitve posebnega miru z Zedinjenimi državami, ki se ima predložiti narodni skupščini. Vlada zahteva v tej predlogi pooblastilo narodne skupščine, da se začne pogajati glede posebnega miru z Zedinjenimi državami.

tem zatajili svojo madžarsko kri. V okvirju zaštite narodnih manjšin se bodo lahko prosto razvijali. Če bodo narodne manjšine povsod v polni meri uživale svoje pravice, mora biti tudi Madžarska pripravljena, da izpolni svojo nalogo pri obnovi srednje Evrope. Pri tem pa je pred vsem potrebno, da krene Madžarska na pot prave demokracije. Madžarski se ni treba bati demokracije, ker ta nikakor ne izpodriva krščanske misli v verskem smislu, in trdno sem prepričan, da cerkev ne potrebuje drugega, kot prostost.

V nadaljnjem poteku je dr. Giesswein ostro obsojal krščansko-socialno agitacijo na Slovaškem, ker nima ničesar skupnega s pravim krščanskim socializmom ter služi samo iredentizmu. O sedaj vladajočem kurzu na Madžarskem se ni izrazil že radi tega, ker ga v tem oziru ne štiti imuniteta in ker ne namerava dalje časa ostati v inozemstvu. Ker se nahaja tudi že čez mesec dni v inozemstvu, ni mogel natančno zasledovati razvoja političnih razmer, nasprotno pa je iz daljave lahko marsikaj natančneje opazoval. Med drugim se je trdno prepričal, da je brez tiskovne svobode parlamentarni režim in demokracija nemogoča. Veseli ga, da se je temu mnenju pridružil tudi bivši predsednik poslanskega zbora Rakovsky.

Konsolidacija Madžarske je samo mogoča, če se ji vrne svoboda, za katero se je celo stoletje borila z avstrijskim absolutizmom. Ta boj je prinašal Madžarski na celnem okcidentu čast in spoštovanje, sedaj pa se nahaja na poti, da oboje izgubi in prepričal, da zavzame pri novi razvrstitvi v Evropi ono mesto, ki ji pristaja v kulturnem in gospodarskem oziru.

Dozdevno obstoja na Madžarskem razven oficijelne vlade še nekaka nevidna vlada, ki prepreči vse obljube, ki jih da oficijelna vlada v smislu demokratizacije. Zato je nujno potrebno, da se madžarska vlada oprosti nadvlade raznih klik in da, upiraje se na vse sloje človeške družbe, v pravi demokraciji prevzame vodstvo političnega življenja in se tudi v inozemstvu izkaže kot zastopnica celokupnega madžarskega naroda.

Povrnitev Habsburžanov je nemogoča. Ko se je sir George Clark pogajal z madžarskimi politiki — Rakovszky, Sterenyi, Baszonyi, Andrássy, Apponyi in 25 drugih legitimistov, — je rekel Giesswein, sem se pogajanj udeležil tudi jaz kot predsednik madžarskega mirovnega združenja. Zedinili smo se v tem, da narod sam potem glasovanja odloči, hoče li republiko, ali kraljevino. Če se bo narod izrekel za kraljevino, potem naj bi izvolila kralja narodna skupščina. O rezultati ljudskega glasovanja ni bilo dvoma, ker je bil vodja malih kmetov, minister za poljedelstvo Stefan Szabo-Nagyatadi — sedaj pristaš kraljevine — odločen republikanec. Ta sporazum pa je prečrtal Simonyi s tem, da je kratkomalo proglasil za vladno naredbo vse urade in ustanove »kraljevo-madžarskim« in izjavil, da je Madžarska kraljevina. To vprašanje pa s tem še ni rešeno.

Kar se tiče raznih kandidatov na madžarski prestol, obstoja za nadvojvodo Albrehta najmanj upanja, ker bi v slučaju, da bi bil on izvoljen za kralja, imeli naenkrat dva kralja: Horthyja in Albrehta. Francozi so informirani, da bi bil Jožef Habsburški pripravna osebnost in bi zamogel združiti rojalistične stranke, kot Habsburžan in Madžar. Ko bi se povrnil bivši cesar Karl, bi mene prvega zaprli. Kongres esperantistov je znač in do

ber vzgled mednarodnega sporazuma. Po vojni nastali šovinizem in sovražstvo morata prenehati, in esperanto je zato dobro sredstvo, ker gre pri njem za resnično demokratično gibanje. Zaradi tega se zdi tudi sedanji madžarski vladi nevaren. Z velikim odobravanjem je sprejel kongres pismo škofa Majlatha, v katerem se cerkveni dostojanstvenik priznava za prijatelja esperantističnega gibanja. On je tudi poslal svojega zastopnika na kongres ter je v svojih duhovniških vzgojevaliških uvedel pouk esperanta.

Notranja in zunanja politika.

*** Socijalni demokrati.** Kakor smo že poročali, so hrvatski in vojvodinski socijalni demokrati posetili ministrskega predsednika Pašiča ter mu izročili posebno spomenico, v kateri so se pritožili proti dejstvu, da se v smislu novega zakona o zaščiti države nastopa v nekaterih krajih, posebno v Vojvodini tudi proti socijalnim demokratom. Na to spomenico jim je Pašič baje odgovoril, da so tega krivi sami, ker sprejemajo v svoje vrste tudi ljudi, ki so vse kaj drugega nego socijalni demokrati. S tem je Pašič potrdil ono, kar smo naglašali čisto tudi mi. Tudi pri nas na Stajerskem se skriva pod krinko socijalnih demokratov vse polno nezanesljivih elementov, koliko bolj razumljivo je to pa še v Vojvodini, kjer je nebroj madžaronov, švabonov, romunašev itd. V interesu socijalno demokratske stranke bi bilo, da bi se ne glede na momentane koristi ne pustila izrabljati od nezanesljivih elementov. S tem bi sama preprečila vse eventualne nastope proti njej in bi samo pridobila na ugledu.

*** Pred parlamentarno vlado na Češkoslovaškem.** Češki listi poročajo, da bo predsedniku Masaryku predložena takoj ko se vrne v Prago demisijska odločba uradniške vlade ter stavljen predlog, da se upostavi zopet parlamentarna vlada. O sestavi take vlade se bo z večinskimi strankami pogajal designirani ministrski predsednik Švehla. V kabinetu se bode nahajalo 3 socijalnih demokratov, 4 agrarci, 3 narodni socijalisti, 3 klerikali ter 2 narodna demokrati. Program parlamentarne vlade bo obsegal predvsem: nacionalizacijo rudnikov, ter narodno osiguranje in ločitev cerkve od države. Novi kabinet bo nastopil svoje poslanje najbrže 1. decembra.

*** Uničevanje Rusije.** Ruski listi, ki dohajajo v Kopenhagen opisujejo stanje v Rusiji za najobupnejše. Katastrofa, ki je zadela Rusijo, bo imela še dolga leta posledice. Zaenkrat ni nikake nade več, da bi se mogel položaj izdatno izboljšati. Sovjetska vlada poizkuša vse, da bi preprečila dohod gladnih mas v Moskvo, katera je okrog in

okrog gosto zastražena z rdečimi četami, ki pa tudi niso več zanesljive. V skrajnem slučaju je sklenila sovjetska vlada, da bo nastopila proti prodirajočim gladnim masam s strupenimi plini. Dvignili so se tudi kubanski kozaki in se ustaja širi tudi že na donske kozake. Milijoni gladnih in bolnih ljudi prodirajo proti Sibiriji uničujoč vse kar najdejo. Ob poteh koder gredo, leži na tisoče od lakote, kuge in kolere usmrčenih nesrečnikov, ki jih nihče ne pokoplje.

*** Karl Habsburg in Lihtenštajn.** — Madžarski listi poročajo, da je bivši cesar Karl zaprosil za dovoljenje naselitve v Lihtenštajnski, kjer bi si kupil posebno vilo. Ker je lihtenštajnska kneževska rodbina v ozkih stikih s Habsburžani se splošno sodi, da bi bilo bivanje bivšega cesarja Karla pod njeno patronažo nevarno, ker bi se ne mogla vršiti nad njegovim delovanjem nikaka prava kontrola in bi se tudi lahko odstranil, kadar bi hotel.

*** Albansko vprašanje.** Po vesteh grških listov se bo albansko vprašanje razpravljalo še pri sedanjem zasedanju vrhovnega sveta. Če bi pa vrhovni svet hotel o albanskem vprašanju sklepati definitivno, potem bosta naša in grška vlada skupno posredovali, da se ne sklene nikakih resolucij brez obeh prizadetih vlad.

*** Za zaščito države v Romuniji.** Rovarjanja komunistov niso v Romuniji nič manjša nego so bila pri nas, oziroma so vsled ruske bližine še nevarnejša. Vsled tega se je sedaj romunska vlada odločila poseči v obrambo države po enakih sredstvih, kakor je posegla Jugoslavija. Izdelan bo poseben zakon v zaščito države ter bodo razveljavljene tudi komunistični mandati.

*** Razoroženje Bolgarije.** Kakor znano je po mirovni pogodbi tudi Bolgariji, kakor vsem premaganim državam odvzeta pravica do redne vojske. Da se izvede ta dolžba mirovne pogodbe, je sedaj medzavezniška komisija v Sofiji izročila bolgarski vladi noto, v kateri zahteva, da se do 1. oktobra t. l. razpusti bolgarska vojska. Po tej noti ima Bolgarija pravico samo do dobrovoljske armade, ki pa tudi ne sme presegati maksimalno določenega števila, ki je neobhodno potrebno za vzdrževanje miru in reda. Ta zahteva medzavezniške komisije je vzbudila v bolgarskih krogih silen odpor. Listi pozivajo državo, naj odkloni, če že ne sme imeti redne vojske, tudi dobrovoljsko armado ter naj za red in mir v Bolgariji skrbe v bodoče zavezniki na lastno stroške.

*** Poraz komunistov v Franciji.** — Združenje ali razcepljenje? To vprašanje stoji v ospredju socijalističnih strank Evrope. Po prvih uspehih podzemeljske akcije moskovske centrale razcepljenja političnih strank, je izšla iz Moskve parola: dosedaj nepolitične delavske zadruge se morajo moskalizirati — postati morajo boljševiske.

Kongres francoskih delavskih zadrug v Lille naj bi bil za to nekak signal, kateremu bi morala slediti vsa Evropa. Toda prišlo je drugače, kot so sklenili v Moskvi. Moskovska opozicija je propadla. »Confederation Generale du Travail« ostane v zvezi amsterdamskih sindikalističnih delavskih zadrug internacionalne, neodvisne od komunistov in vseh političnih strank. Vkljub temu pa bo skušala manjšinska opozicija pridobiti še druge delavske zadruge, da izstopijo iz amsterdamske internacionalne in vstopijo v moskovsko združenje. Za nadaljni razvoj francoskih zadrug je vsekakor pozitivnega pomena, da ostanejo komunisti in ne sindikati v manjšini.

*** Razkroj med fašisti.** V rimskih krogih se mnogo govori o predstoječem razkroju med fašisti. — Pristaši Grandisa baje niso zadovoljni s taktiko Mussolinijeve skupine, ker je sklenila sporazum s socijalisti.

*** Novo italijansko izsiljevanje.** Italijani bi morali, kakor znano, tekom prve polovice tega meseca izprazniti tretjo cono v Dalmaciji ter Sušak, čemur se pa sedaj upirajo, češ, da se mora poprej rešiti vprašanje Baroša. Mi mislimo, da je vprašanje Baroša za nas z dodatkom rapalske pogodbe že končoveljavno rešeno in da so vsa nadaljnja pogajanja brezpomembna in za nas nepotrebna. Tega naj bi se držali tudi naši diplomati.

*** Iz nemškega socijalizma.** V »Sozialistische Monatshefte« razpravlja Max Schippel o novjših poskusih združenja večinskih socijalistov in neodvisnih na Saškem in v Nemčiji sploh. Med drugim pravi, da je najvažnejše spoznanje, da sloga še ne predstavlja politične moči, ampak doseže svojo trdnost šle, če propagira soglasne, prodirajoče cilje. V tem pogledu pa je Nemčija šele v razvoju. V zunanji politiki so ostali nemški socijalisti hromi ter se izogibljajo problema gospodarske obnove. Združenje ali vsaj skupno delovanje se ne sme omejiti samo na volitve, temveč mora biti stvarno, ter mora imeti trdne cilje in smerice, da bo politična moč resnična in trajna.

*** Španska katastrofa v Maroku.** — Porazi v bojih z ustaši v Maroku so silno demoralizirali španske čete in so številne dezertacije na dnevnem redu. Komandant v Melili, general Berenguer je dal vsled tega postreliti že več vojakov in tudi častnikov. Španci imajo v Maroku sicer veliko četi, ki pa vsled neizvežbanosti niso veliko vredne, dočim postajajo ustaši vedno bolj pogumni ter groze, da bodo postrelili vse ujetnike, ako bi jih Španci poizkušali osvoboditi. Najkritičnejši pa je položaj španskih četi v Seluanu in Aruidu, ker so popolnoma obkoljene od ustašev. Naravno je, da vlada vsled tega v Španiji silno razburjenje in ljudstvo poizkuša preprečiti odposiljanje

novih ojačenj v Maroku. Pred Krizo se nahaja tudi vlada, ker nima zadostne večine in se krivdo za poraz pripisuje njeni nezmožnosti. Iz španskega časopisa je razvidno, da bo najbrže sestavljena nova vlada, kateri bo stal na čelu Maura in ki bo imela nalogo popraviti poraz v Maroku.

*** Razdór v Perziji.** »Pionea« poroča, da je perzijska pokrajina Kherassan proglasila svojo samostojnost.

Zanimivosti.

Ciganka je prerokovala... V Berlinu se je te dni odigrala drama, ki je privedla 16-letno komparistino Marto F. radi uboja na zatoženo klop. Devetnajstletni trgovski pomočnik Kurt W. je bil sin premožnih starišev in dobro vzgojen. Prevelika ljubezen njegovih starišev je dopuščala, da je že v zgodnji mladosti obiskaval in zahajal v razna društva, ter je v svoji starosti vedel več, kot bi smel fant v njegovih letih vedeti. Roditelji so mu zadnji čas kupili in opremili lastno trgovino in ga tudi še nadalje podpirali. Imel je takorekoč vse in ničesar mu ni manjkalo, a vkljub temu ni bil zadovoljen. Vedno je mislil na samomor. V to svrhu si je kupil samokres, ki je vedno nabit ležal v miznici v njegovi prodajalni. Manjkalo pa mu je poguma, da izvrši samomor. Nekega dne pa je dozorel v njegovi glavi nov načrt, ki ga je na svoj rojstni dan tudi izvedel. Predpoldan tega dne je »prerokovala« neka ciganka njegovi materi, da bo njenega sina po nekem dekletu doletela nesreča. Med tem ko je ciganka plašila mater s svojim čudnim vedeževanjem, se je nesreča že zgodila. Mladi Kurt se je spoznal s 16 letno kontoaristino Marto in jo povabil v kino, kjer se je predvajal film »Splev smrti«. Po predstavi je peljal Kurt spremljevalko v svojo trgovino, ji dal samokres in jo prosil, naj ga ustrelji. Ona je, misleč, da se šali in da samokres sploh ni nabit, namerila in sprožila. Strel je počil, krogla je zadela mladeniča v glavo in zgrudil se je na mestu mrtev na tla. — Vsa preplašena je odhitela mlada Marta, da obvesti o tem stariše. Te dni pa se je vršila proti njej razprava. Obtožena je bila radi uboja. Državni pravdnik je predlagal 3 mesece ječe, sodišče pa jo je — prepričano o njeni nedolžnosti — oprostilo. Tako se je »prerokovanje« črne ciganke res izpolnilo.

Dnevna kronika.

Maribor, 11. avgusta.

— Himen. Poročila se je v Rušah gđc. Milka Mulejeva z gosp. Francom Leskovarjem. mesarjem na Pragerkem Obilo sreče!

— Kolodvorska pošta. Prejeli smo V Maribor prihajajoči tujci zamenjajo kolodvorsko pošto, še-le po večkratnem povpraševanju pri železniškem osebju jo končno iztaknejo. Vsaka najmanjša luknja ima svoj napis, samo kolodvorska pošta ga nima. Prosimo slavno ravnateljstvo, da ta nedostatek čimprej odpravi.

— Klerikalna polomijada pri Sv. Jakobu. Razumeli smo »Stražin« gnev nad slajno uspehim sokolskim zletom pri Sv. Jakobu. Psovanje njenega posvečenega jakobskega dopisnika je bilo torej naraven plod človeške zavisti. Bolj smo bili pozorni na njegovo »samozavestno« prorokovanje, češ, oglejte si v nedeljo udeležbo pri igri našega »Katoliškega izobraževalstva«. In res, ogledali smo si jo — a videli žal samo — polomijado. Nesreča je hotela, da je imel jakobski Sokol istočasno na prostem telovadbo iz tako je bilo zopet naravno, da so se kaplanove družbenice raje ustavile pred soparno uto in se divile prostim vajam naših brhkih Sokolov. Kmala nato je prišel kaplan še svoje Orliče, pa tudi ti niso hoteli v njegovo soparno »gledališče«, ampak so raje gledali telovadbo Sokolov. In tako je nekaj časa celo kaplan sam izza ogle škilil proti telovadišču. Težko razočaranje je leglo na njegovo nemirno dušo. V duhu je gledal pestro množico domačinov in gostov, ki so pred tednom napolnili obširno telovadišče, »katoliško« igro pa je kljub njegovim osebnim in pismenim vabilom in »Stražinem« hobnanju posetilo komaj ne

BERGES:

Slučaj Loaf.

Amerikanska humoreska. — Prevel: Pikaon (Dalje.) (21)

Ako bi molčal, je mr. Loaf obsojen, sleparji bi jo popihali, da ne bi prišla resnica nikoli na dan, in temperenčna stranka bi izvojevala gorostasno zmago. Ako pa govori, je poraz na strani njegove stranke in sicer precej težak poraz, ker je igrala pri tej zadevi, ako ravno nevedoma, veliko vlogo. Vkljub tem pomislekom, ki jih je imel govornik antitemperenčne stranke, ni zamogel biti izid notranjega boja dvomljiv, kajti mr. Silberstein je bil resnično popolen poštenjak. »Ne«, je silnil, »raje se sam uničim, da, tudi magari celo stranko, kot onega poštenega, od brezsrčnih lopovov in bebecov obdane ga moža«. In prišel je z njemu lastno nagostjo svoje priprave. Odposlal je nekega policista, da pokliče višjega uradnika iz sosednega kolodvora. Drugi mož je hitel z naročilom k tvrdki »Silberstein in sin«, naj prinese ponarejen bankovec in tudi mladega klerka, ki je bil takrat navzoč. Ravno kar naj bi tudi dospel potnik, ki se je ravno kar povrnil. Uradnik — višji policijski inspektor — je bil od mr. Silbersteina v kratkih besedah informiran o dogodku.

Na največje presenečenje pa gospoda nista bila pripravljena. Komaj je namreč uradnik ugledal Rev. Masona, ko je izustil klic veselja. »Mr. Silberstein«, je dahnil, »naš najboljši detektiv »slučaj« nam prihaja na pomoč. Oni mož je bil v tem okraju doslej popolnoma neznan in bi si lahko nadel poljubno ime; iz Oregona je pa dospela pred prilično eno uro tiralnica s sliko, ki mi označuje onega človeka kot dobroznanega bančnega tatu, katerega se je iskalo radi atentata na blagajnika Narodne banke. Ne motim se. Pogledajte ga — on je!« Gospod Silberstein je začudeno tlesnil z rokama. »Pri bogu, sir! It's quite sure — on je!« Dobro, mr. Silberstein, počakajte. Tem dobrim ljudem hočem pokazati nekaj zanimivega!«

V prihodnjem trenutku se je odigrala res zelo čudna scena. Sodniku Phelps se je približal neki policist in mu nekaj pošepnil na uho. Skoro istočasno so se splazili za nič hudega šritečega »Referendarja Masona«, in predno se je zamogel zganiti, je imel zvezane roke na hrbtu. Tudi stara Elizabeta je dobila stražo dveh policistov, ki jo je prisilili, da se je približala uklenjenemu sodrugu. Ostali uradniki so komaj zamogli preprečiti, da ni ljudska masa, ki je valovila pri tem neumljivem

prizoru naprej, polomila barijere. Samo mr. Loaf se je okrenil — ni hotel opazovati uničenja njegovih mučilecev. Čut neizrekljivega veselja ga je prešinjal; zdelo se mu je, kot bi se prebudil iz strašnih, temnih sanj. Slutil je, da se bode sedaj vse obrnilo na boljše, in sledeč hvaležnemu čutu, ki se mu je nenadoma porodil, je dvignil otroka in ga prisrčno poljubil.

Pseudopastor je bil vkljub napričakovnemu napadu silovito miren.

»Kaj pomeni to?« je vprašal pred njim stoječega policijskega inspektorja.

»Oh nič posebnega. Aretovani ste.«

»Dobro. Najbrže je krivo nespornazumljenje. Ampak zakaj se me zveže?«

Uradnik se je malo posmešnil. »Kako se imenujete, tujec?« je vprašal.

»Rev. Morton P. Mason!« je odvrnil Jim mirno.

»Ne, imenujte mi vaše pravo ime!«

»Vam je mogoče malo slabo.« Pri tem je del kazalec na čelo.

»Meni! Prav izvirno se počutim, posebno pa radi tega, ker sem ujel imenitnega tička, Jima Humphreya.«

Jim ni niti trenil z očesom. Rekel je le: Prav lepo ime, vendar si ga ne zamorem prisvajati.

(Konec prih.)

kaj nad sto ljudi. In vendar je tako milo prošil: pridite pomagat plačati oder, za katerega sem še 11.000 K dolžan. V bodoče bo torej najbolje Sokola pri miru pustiti. Saj ne pomaga nič. Baš nasprotno: najboljši Orel je že odletel in se dvignil v višave Sokola!

— **Klerikalna denunciacija.** Bivši klerikalni gerent Rebernik iz Zrkovc je tik pred zaprisego novega naprednega župana g. Sela ovadil učitelja g. Maksa Zemljčiča v Zrkovcih, da ima v svojem stanovanju skritega več orožja bivše avstro-ogrske armade. Na podlagi te ovadbe je orožništvo včeraj napravilo pri g. Zemljčiču hišno preiskavo, ki pa seveda razen njegove lovske puške ni našla pri njem ničesar.

— **Mesarska surovina.** Včeraj popoldne sedelo na vrtu klavniške restavracije mnogo mesarjev in tudi drugih gostov, pri neki mizi pa je sedel v večji družbi tudi znani nemčur, mesarski mojster F. Berghold. Čez nekaj časa se je začel Berghold pri svoji mizi z neznanim starejšim možem prepirati ter ga naenkrat odvedel na stranišče, se z njim zaprl ter ga začel tako neusmiljeno pretepevati, da so se slišali udarci daleč na okoli. Iz vrta na pomoč prihiteli mesarji niso mogli ničesar opraviti, ker sta bila, kakor že omenjeno, zaprta. Policije pa tudi ni bilo blizu. Ko sta se vrnila, je bil neznanec ves krvav. Po čelu je imel otečeno brazgotino, roko, ki je bila tudi krvava, pa je imel ovito z ruto. Opozarjamo na ta slučaj državno pravdnštvo. Priče so na razpolago. — Očividec.

— **Princ Gjorgje** bo, kakor poročajo iz Beograda, v kratkem odpotoval nazaj v inozemstvo. Najprej baje na Riviero, potem pa v Pariz.

— **Imenovanje.** Za geometra v 10. činovnem razredu pri uradu za evidenco zemljarinskega katastra v Ptuj je imenovan absolvent geometrskega kurza na tehniški visoki šoli v Ljubljani gosp. Ivan Marinček.

— **Novi predstojnik kmetijskega oddelka** deželne vlade za Slovenijo. Dosedanji referent za agrarno reformo v Mariboru in bivši istrski poslanec g. Ivo Sanci je imenovan za predstojnika oddelka za kmetijstvo pri pokrajinskem namestništvu v Ljubljani. Dosedanji poverjenik g. Demšar je razrešen svojih poslov.

— **Napad na finančno kontrolo pri Sv. Ožbaltu.** Na tozadevno notico v številki od torka se nam poroča še sledeče podrobnosti: Dne 7. t. m. so šli trije finančni organi, Hinko Kapun, Franc Maurič in Franc Jurič iz Kaplje v Sv. Ožbalt, kjer je bil cerkveni shod. Najprej so bili v veseli družbi v gostilni Lubej, okrog 9. ure pa so se podali v gostilno Lamprecht, kjer so popivali neki tuji "flosarji", ki so bili došlim neznani. Omenjeno bodi tu, da je gostilničar Lamprecht že dalje časa proti našim obmejnim varnostnim organom neprijazen in se torej ni čuditi, da se je imenovali fin. organe, ki izvršujejo svojo službo v prid državi, napadlo v — njegovi gostilni; ugotoviti se bo dalo celo, da je bil napad pripravljen in je tudi Lamprecht o tem vedel, ker je malo pred "ofenzivno" odnesel luč, da se je jurič v temi tem laže izvršil. Očividno je gostilničar nahujskal "flosarje" proti fin. organom. Z noži je potom navalilo okoli 20 pijanih fantov, nemškutarskih razgrajčev, na Hinka Kapuna in Franca Mauriča ter oba težko ranilo. Kapun ima prerezano desno roko, Maurič pa zabodljav v glavo pri levem očesu. Ko sta oba nezvestna obležala, so se spravili nad fin. organe Franca Juriča, katerega so istotako zavratno napadli, a so ga druge civilne osebe v najnevarnejšem trenutku otele, da se je še pravočasno izmuznil cel, dobil je vendar le par malih poškodb na obrazu in na vratu. Oba ranjenca so potem odvedli v gostilno g. Lubeja, kjer so ju obvezali in prijazna gostilničarka jima je v najlepši postrežljivosti postregla. V ponedeljek zjutraj so ju potem prepeljali z celo vozno opremo g. Lubeja v mariborsko splošno bolnico. "Flosarji" so obhajali na čast srečno izvršenega napada v gostilni Lamprecht še celo noč orgije ter se še-le ob 7. uri zjutraj odpejli z godbo na čelu "flosa" proti Mariboru. Pripomniti je treba še, da ves čas ni bilo nobenega orožnika v bližini. Čeravno je bil cerkveni shod. Zeleti

bilo v interesu javne varnosti, da bi se gostilne, v katerih se zbirajo taki elementi in s katerimi simpatizira celo gostilničar — zaprle za vedno.

— **Enotna policija za Beograd in Zemun.** Ministrstvo za notranje stvari je odredilo, da se spoji zemunska policija z beograjsko ter bo skupno policijo upravljala mestna občina beograjska. Zemunska policija je štela doslej 50 stražnikov in 4 uradnike. Zanimiva je ta odredba vsled tega, ker je s tem izvršeno prvo združenje obeh mest, ki bosta v doglednem času tvorili gotovo enotno celoto.

— **Odsek amaterfotografov SPD** izleti v nedeljo, dne 14. avgusta t. l. k Mariborski koči, kjer se bo vršilo tekmovalno slikanje v svrhu tiska umetniških razglednic. Sestanek ob 5. uri zjutraj na Kralja Petra trgu. Pridite vsi ter pripeljite s seboj druge planince in planinke.

— **Prostovoljno gasilsko društvo v Trbovljah, rudnik, proslavi v nedeljo 14. t. m. štiridesetletnico svojega obstoja, h kateri vabi vsa bratska gasilna društva.**

— **Državna loterija.** Dne 11. in 12. avgusta se vrši žrebanje državne loterije. Srečke dobite izjemoma še do 12. t. m. pri blagajni glavne pošte.

— **Mednarodni kongres tipografov.** Na Dunaju se bo dne 5. septembra t. l. vršil mednarodni kongres tipografov, na katerem se bo sklepalo tudi o medsebojni pomoči v slučajih bolezni in smrti. Na kongresu bodo zastopane tudi organizacije tipografov iz naše države.

— **V vojno obrtniško šolo u Kragujevcu** se sprejme letos 100 mladeničev v starosti od 12 do 15 let. Zadnji termin za vlaganje prošnje je do 25. avgusta 1921. Kandidati morajo potovati v Kragujevac in v slučaju ne-sposobnosti tudi nazaj na lastne stroške. Pogoji za sprejem so razvidni pri komandi mariborskog vojnog okruga u Mariboru.

— **Prof. dr. Niko Zupanič,** dosedanj kustos beograjskega muzeja, je imenovan za šefa etnografskega instituta pri deželni muzeju v Ljubljani v 5. činovnem razredu.

— **Narodna obrana.** Za predsednika Narodne obrane je bil na nedeljskem občnem zboru, ki se je vršil v Beogradu, izvoljen demokratski poslanec Zivojin Rafajlovič.

— **Denarna pisma za inozemstvo.** Ker je dovolil finančni minister izvoz denarja, je verjetno, da bo začetkom septembra dovolil minister za pošto in brzojav promet denarnih pisem v inozemstvo po predpisih mednarodne poštne konvencije.

— **Spomenik Masaryku** so odkrili v nedeljo v Olomucu ob ogromni udeležbi naroda.

— **Omejitev prometa Beograd—Dunaj.** Vsled suše je Donava silno padla. Radi tega se je sklenilo, da se omeji promet ladij z Beograda na Dunaj samo še na manjše ladje.

— **Velika in zanimiva boksarska borba** se bo vršila med zamorcem Rokkijaevim (ki pride v to svrhu naravnost iz južne Afrike) in mariborskim atletom, na poletni veselici "Slovenskega obrtnega društva" v nedeljo dne 21. avgusta 1921 na Gambrirovem vrtu. Zamorec Rokkijae je že na potu, nahaja se točasno v Beogradu. Ražen te interesantne boksarske borbe, je na sporedu še več presenečenj, takoda bo prišel vsakdo na svoj račun. Preskrbljeno je za dušo in za telo; če bo pa kdo pozabil iti domov, bo to njegova zasebna stvar. Podrobnosti so razvidne na lepakih.

— **Podla obdolžitve srbskih vojakov.** Dne 30. aprila t. l. je prijavil Janez Meschner, tesar v Simdorfu pri Ljutomeru, okrajnemu glavarstvu v Radgoni, da sta ga prejšnji dan na potu domov dva srbska vojaka oropala ter mu odvzela 12.075 K gotovine. Na podlagi te prijave — ki so jo seveda razni elementi na naši severni meji uporabili v svoje protidržavne in protisrbske agitacije — sta bila zaprta dva vojaka, redova Stanković in Mladenović, ki sta bila istega dne na patrulji, ki pa sta vsako krivdo odločno zanikala. Ko-

nečno pa se je po dolgotrajnih poizvedbah dognalo, da je Meschner denar v kvartirski družbi zaigral in ovadbo samo fingiral. Meschner se je zagovarjal, da je napravil ovadbo na prigovarjanje drugih. Mariborsko okrožno sodišče ga je radi tega hudodelstva obsodilo na 10 mesecev težke ječe. Tako kratko razni elementi čast srbskih vojakov, ki so za naše osvobojenje toliko žrtvovali.

— **Požar v vlakcu Zagreb—Zidani most.** V nekem prenapolnjenem kupeju nedeljskega dopoldanskega vlaka, ki vozi na progi Zagreb—Zidani most je vsled isker iz lokomotive nastal med postajama Videm—Krško požar, ki je povzročil silno paniko, ki pa vsled energične akcije Sokolov, ki so se vozili z istim vlakom, ni zahteval nikakih žrtv. Sokoli so vlak ustavili ter ogenj pogasili.

— **Tatvina V noči od 9. na 10. t. m.** so neznani lopovi ukradli na sejmšču, kjer je bilo 112 za Italijo namenjenih volov, 1 vola, vrednega 12.000 K. — Ivanu Gradišniku v Gosposki ulici št. 14 je bila iz omare v spalnici ukradena srebrna moška ura z veržico.

— **Javna šolska prireditve pri Sv. Lenartu v Slov. gor.** se vrši 28. t. m. ob 15. uri v prostorih gospe Arnužove. — Na sporedu je spevoigr "Letni časi" in enodejanka "Cista vest". K obilni udeležbi vabi šolsko vodstvo Sv. Lenart v Slov. gor.

— **Požar.** V torek ob 17. uri je nastal v stanovanju gospe Vodopivec v Dravski ulici št. 10 ogenj. Stedilnik v njenem stanovanju je tako pokvarjen, da je padel ogenj ven, vsled česar so se vnela zraven ležeca drva. Začela je goriti tudi že postelja in posteljna oprema. Domačini so ogenj še pravočasno opazili in ga sami pogasili. Vodopivčeva ima 500 K škode.

— **Detomor.** Hči posestnika Kremenjaka v Lašperku je pred 14 dnevi porodila in novorojenčka zakopala v gnoju. Orožništvo, ki je prišlo temu zločinu na sled, je odvedlo detomorilko v konjiške zapore. Ker pa je bilo dete že dalje časa zakopano v gnoju, zdravniki ne morejo dognati, ali je bilo dete res umorjeno ali mrtvorjeno.

— **Aretiran komunistični poslanec.** V ponedeljek je bil v Sarajevu aretiran komunistični poslanec Balububović, katerega zasleduje mostarsko sodišče radi zločina po § 91 in 92 srb. kaz. zak.

— **Na primorskih železnica** ni sedaj skoro niti enega Slovenca več, vse slovensko oseboje so Italijani zamenjali z italijanskim.

— **Izgubljen.** Leopold Fervaga je izgubil svojo delavsko knjižico. Dne 8. t. m. se je izgubilo na državni cesti v Lašperku plavi moški pas s srebrno uro budilko in srebrno sportno veržico. Kdor odda stvari pri policiji, dobi nagrado.

— **Efektna loterija v korist Sokolskega doma v Novem mestu.** Upravni svet je dal del dobitkov razstaviti v trgovini g. I. Soštariča v Mariboru na Aleksandrovi cesti. Zanimanje za to loterijo je veliko, kar nudi razen dobitkov v gotovini po 90.000 K, 30.000 K in 20.000 K tudi krasne efekte v zlatu in srebru. Ker ima upravni svet le še nekaj tisoč srečk v zalogi in ker se žrebanje vrši že dne 20. avgusta t. l., se narodno občinstvo kakor tudi vsa bratska sokolska društva opozarja, da se srečke v večji množini naroči edino le pri upravnem svetu efektne loterije v Novem mestu, na drobno pa v raznih narodnih trgovinah in bankah. Srečka stane 1 dinar. Dobé se tudi v upravnishvo "Tabora".

— **Italijanska vlada za jugoslovenske novinarje.** Italijanska vlada je dovolila jugoslovenskim novinarjem na vseh svojih železnica 75 odstoten popust.

Zdravstveni teden.

Predavanja.

Predavanje g. primarija dr. H. Robiča o spolnih boleznih, ki se je vršilo v torek dopoldne v delavnici južne železnice je sprejelo delavstvo z globokim zanimanjem in živo pozornostjo. Po predavanju se je v imenu delavstva zahvalil g. Nachtigal predavatelju in izrazil prošnjo, da bi se za delavstvo, ki ne obvladuje v povoljni meri slovenskega jezika, priredila bližnja predava-

nja tudi v nemškem jeziku. Kakor omenjamo, se bo ta prošnja od g. prirediteljev po možnosti upoštevala, da bo delavstvo brez razlike moglo postati deležno prosvete v tako pomembnih in aktualnih snoveh. Predavanje g. primarija dr. Robiča o spolnih boleznih ki se je vršilo snoti, v torek zvečer, v mestnem kinu, pa je po svojem posetu presevalo vsa pričakovanja. Nelo da je bila prostorna dvorana do zadnjega kotička nabito polna in je stalo ter poslušalo številno občinstvo tudi v veži in na cestnem tlaku, je moralo več sto ljudi oditi, ker nikakor niso več dobili prostora. Tak poset, tako napeto zanimanje in živahno odobravanje, ki je nagradilo g. predavatelja ob sklepu, govori več kakor vsaka, tudi najboljša kritika. Gospodu primariju dr. Robiču je mogoče odkritosrčno čestitati, da si je znal s svojim poljudnim predavanjem pridobiti v tako kratkem času toliko število poslušalstva, ki mu bo gotovo ostalo trajno hvaležno za njegovo lepi, koristen pouk.

Predavanje g. dr. F. Mariniča o alkoholizmu, ki se je vršilo ob 6. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma, žalibog ni bilo posebno dobro obiskano, vendar pa je žel predavatelj za svoje krasno zasnovano, v poljudni obliki prednašano razpravljanje odkrito priznanje vseh udeležencev.

Spored za četrtek.

Ob 11. uri dop. predava docent dr. Ivan Matko v delavnici Južne železnice za koroškim kolodvorom. Ker se je na torkovem predavanju primarija dr. Robiča v delavnici izrekta želja, da naj se za delavce, ki niso zmožni slovenskega jezika, priredi o tako važni stvari, kakor so spolne bolezni, predavanje v nemškem jeziku, je sklenil g. doc. dr. Ivan Matko po možnosti upoštevati to željo. Podrobnosti se bodo pravočasno objavile. — Ob 18. uri zvečer predava g. doc. dr. Ivan Matko v mestnem kinu o tuberkulozi s posebnim ozirom na zdravljenje s solničnimi žarki. — Ob 21. uri zvečer pa predava o alkoholizmu s posebnim ozirom na njegovo učinkovanje na živčevje g. dr. Jurečko v Narodnem domu.

Mater se ponovno opozarjajo na predavanja in na posvetovalno uro g. dr. M. Ambrožiča v petek in v soboto, kjer bo razpravljalo o zaščiti in oskrbi dojenčkov in dajal materam na njihova vprašanja in želje primerne nasvete! V petek ob 9. uri zvečer predava v mestnem kinu g. mestni fizik dr. Svab iz Celja o "muhi kot prenašalki kužnih bolezni".

Sokolstvo.

o **Okrasite Sokolski vlak.** V prijetnem jutranjem hladu bo v nedeljo brzel naš posebni vlak čez Ptujsko polje na župni zlet v Središče. Na vseh postajah bodo vstopali Sokoli in druge občinstvo, povsod nas bo pozdravljalo ljudstvo. Zato vabimo Sokolstvo kot občinstvo, da vzame vsakdo seboj nekaj zelenja, cvetic ter narodne zastavice, da tudi zunaj okrasimo vlak, iz katerega se bodo razlegale naše vesele pesmi.

o **Zupni zlet v Središče.** Le kratek čas nas še loči od zleta. Pripravljalna dela so končana, odseki so v polni meri storili svojo dolžnost in v par dneh bomo dokončali težko delo, ki nam ga nalaga zlet. Telovadišče za 700 telovadcev je zravnano in pripravljeno. Telovadnica dozidana in pokrita, sedeži in tribune postavljene, za zadostno množino jedil in toplo ter mrzlo pijačo je poskrbljeno in ni nam treba posebej poudarjati, da polagamo največjo važnost na točno postrežbo in zmerne cene, tako da bo v vsakem oziru ustrezno občinstvu, ki se v ogromnem številu pripravlja na zlet. Odkrito tekmovanje vseh Središčanov, da ugodijo željam gostov in jim napravijo bivanje v Središču kar najprijetneje, ter zdrav duh, ki veje vedno v naprednem in narodnem trgu, vse to veže tisočera srca na Središče, in radujemo se, da bomo imeli zopet priliko pozdraviti vse znance in prijatelje, ki bodo od blizu in daleč prihiteli v našo sredo. V nedeljo se bo Središče odelo v praznične obleke in z odprtim srcem sprejelo vse, ki jih veže z nami sokolska misel ter ljubezen do naroda in države. Zdravo!

o V Središču bode vozil v nedeljo, dne 14. t. m. posebni vlak. Odhod iz Maribora ob 5. uri, odhod iz Središča ob 22.40 uri. Vožnja je polovična proti izkazu legitimacije. Legitimacije se dajo v raznih trgovinah (ge. Zlata Brižnik, g. Franjo Majer itd.) Vsak izletnik naj si pravočasno nabavi legitimacijo. Izkaznica velja tudi za redne potniške vlake v dneh 13. in 14. t. m. v Središču in nazaj. Zdravo!

Predsedstvo M. S. Z.

o Sokol Dravograd-Meža, društvo Muta-Vuzenica, priredi 28. avgusta svoj prvi javen nastop v Dravogradu. Opozarja se že sedaj vsa sosednja društva na to prireditev, katere spored bo jako zanimiv, da se polnoštevilno udeležijo prvega nastopa novo-ustanovljenega odveka na naši severni meji.

o II. zlet reške sokolske župe v Baško. Sokolstvo se je na po Italijanih izpraznjenih delih našega Primorja počelo tako krasno razvijati, kakor se ni še nikoli doslej. Posebno dobro napreduje na otoku Krku. Da pokaže moč na novo oživele Sokolske organizacije v Primorju je Reška sokolska župa priredila v nedeljo 31. pr. m. zlet v Baško, ki je nad vse sijajno uspel. Okupacija po Italijanih je naše primorsko ljudstvo le še bolj okrepila v narodni zavednosti.

o Prvi Sokolski zlet v Berlinu. Dne 31. julija se je vršil v Berlinu prvi Sokolski zlet poljskih Sokolov v Nemčiji. Zleta so se vdeležili tudi zastopniki Sokolov iz Poljske in Češkoslovaške.

o Ljubljanski Sokol slavi na praznik 15. t. m. otvoritev svojega novega telovadnega doma na trgu Tabor.

o Brežiški Sokol priredi v nedeljo, dne 14. t. m. v Brežicah na vrtu Narodnega doma javno telovadbo naraščajočim članom in članic.

o Zlet celjskega okrožja se vrši v nedeljo 4. septembra v Smarje pri Jelšah.

Kultura in umetnost.

x Iz gledališke pisarne. Gledališka pisarna je strankam na razpolago vsak dan od pol 10. do pol 12. uri ter od 15. do 17. uri. Uprava slovenskega narodnega gledališča vabi vsa kulturna društva in sploh vsakogar, ki se zanima za gledališče, da izrazi pismo ali ustmeno svoje želje glede bodoče sezone.

x Založništvo „Planinskega kalendarja“ vladno prosi, da vsi, ki še niso nakazali denar, to nemudoma storo, da s tem omogočijo novo izdajo v l. 1922. — Vsi zainteresirani, ki hočejo v tem kotedarju inserirati, naj se pismo obrnejo na založništvo, Maribor, Krekova ul. 5-1.

x Vesna. Izšla je 2. številka z sledečo bogato vsebino: Beseda k programu.

— C. Golar: Rožna pesem. — Ana Zieglerjeva: V pomladnem večeru. — I. Vavpotič: Ivan Grohar — Napoleonovala stoletnica. — Lidijska Wisiakova (Nasja balerina). — Boris Putljata: Dvoje afonizmov o gledališču. — Prof. Volavšek: Iz časov kolovratov, vretena in preslice. — Naše dečve. — C. Golar: Kjer so breze v rosnem srebru. — Zdenka Markovičeva: Sanje. — Modne slike — Arh; prof. Rado Gregar: Estetika ženske mode. — A. D. Legros: Moderni Babel. — Modne slike. — Našim malčkom. Vida Jerajeva: Tri punčke. — Muha. Otroška šala. Na domačem vrtu. — Kongres gledaliških igralcev. — Nekaj ročnih del. — V kuhinji licejske gospodinjske šole. — Iz razstave v Mladiki. — Književna poročila.

g Žetev bombaža v Ameriki. Letošnja žetev bombaža v Ameriki je najslabša v zadnjih 26 letih, ter se ceni na okroglo 8.303.000 bala. To je najnižja številka izmed vseh žetev izza leta 1894. Vsled tega je tudi cena poskočila od 70 na 80.

Sport.

SK Korotan vabi svoje člane na tejo, ki se vrši v petek dne 12. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu.

Sport. Izšla je 32. številka s sledečo vsebino: Plavalne tekme ljubljanskega sportnega kluba. — Ilirija: Rapid rez. Dunaj. — Pomen zmage nad Francozi. — Ženska olimpijada v Monte-

carlu. — So o Masarykovih igrah. — Jahalni concours hippique. — Plavalne tekme sportnega tedna. — Razpis cestne dirke Ljubljana-Bled (50 km). — Sportne vesti. — Razno.

Gospodarstvo.

Borza 10. avgusta.

Zagreb: Berlin 207—207.50, Italija 731—734, London 611—612, New York 161—164, Pariz 1310—1315, Praga 208 do 209.00, Svica 2825—2840. Valute: Ameriški dolarji 159—162.50, avstrijske krone 18—18.50, carski rublji 18.00—20, češko-slovaške krone 225—0, francoski franki 0—1345, napoleond. 538—545, nemške marke 206—208.00, romunski lei 0—222, souvereigni 690—0, italij. lire 727—730, turške lire 660.

Dunaj: Ameriški dolarji 1013—1017, nemške marke 1273—1279, angleški funti 3730—3500, francoski franki 8030 do 8070, italijanske lire 4440—4460, jugoslovanski dinarji 2438—2458, poljske marke 48.50—0, švicarski franki 17.195—17.245, češkoslovaške krone 1293—1299, madžarske krone 267.50 do 270.50.

Curij: Berlin 7.325, New York 594, London 21.71, Pariz 46.35, Milan 25.85, Praga 7.525, Budimpešta 1.50, Zagreb 3.60, Varšava 0.31, Dunaj 0.65, avstrijske žigosane krone 0.57.

—o—

Industrijske razmere v Rusiji.

Razmere v ruski industriji se dan za dnem slabšajo. »Ekonomičeskaja Žizn« poroča, da se nahaja v petrolejskem področju v okolici Baku samo še 840 petrolejskih vrelcev v pogonu, medtem, ko jih je bilo v začetku nacionalizacije 1518. V rudnikih se voda dviga vedno višje, ker ni delavskih moči, ki bi jo redno odstranjevale. Po informacijah istega lista pada produkcija v vseh rudnikih, v enih manje, v drugih več. V južni Rusiji so razen treh tovarn ustavila delo vsa večja industrijska podjetja. Za letošnje leto se predvidevajo še nadaljše omejitve produkcije. V centralni Rusiji se je skrajšala delavna doba. V Petrogradu so ustavile obratovanje najvažnejše tvornice, (n. pr. Putlova), medtem ko ostale delajo samo še v skrajno omejenem obsegu. Leta 1920 znaša produkcija litega železa cele Rusije 6.100.000 pudov, to je komaj 2 in pol odstotka predvojnne produkcije. Tudi leta 1921 se ne bo pridelalo več kot 10 milijonov pudov, kar bi bilo 4 odstotke predvojnne produkcije. V 10 petrogradskih tvornicah težke industrije je padlo število kvalificiranih delavcev v času od januarja do aprila t. l. za 10 odstotkov, v drugih tovarnah pa je še slabše. Skupno število delavcev je znašalo januarja 12.039, februarja 11.959, marca 12.018, aprila pa samo še 11.223. O izgledu industrije piše omenjeni list: Razvoj industrije v bodočih mesecih bo omejen samo na najvažnejše in zdrava podjetja, ki bodo zamogla v službi države doseči dobre rezultate. V deželi se bodo pojavili lastniki raznih koncesij kot pionirji in ustanovitelji velike industrije, mali industriji pa se bo dovolila privatna inicijativa. Denacionalizacija male industrije bo izvedljiva samo na ta način, da bo vlada dotična podjetja dala v najem delavskim zadrugam, ali pa poediniim podjetnim osebam.

—o—

g Produkcija premoga v Trbovljah. V zadnjem času je produkcija premoga nadkrčila produkcijo v predvojnem času. To je za naš promet velike važnosti, ker se večina tega premoga porabi na naših železnicah.

g Novo državno posojilo in naša valuta. Naše petstomilijonsko posojilo je v inozemstvu napravilo ugodno razpoloženje in že vpliva na našo valuto. — Vpliven beograjski finančnik je izjavil napram nekemu novinarju, da bo posojilo zelo ugodno vplivalo na valuto, zlasti ker se bodo velike svote tega posojila vporabile za splošno gospodarske investicije ter za izboljšanje javnega prometa.

g Volitve v trgovskih zbornicah. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odredilo, da se morajo volitve v vseh

trgovskih in obrtnih zbornicah, v katerih se še niso izvršile, nemudoma izvršiti.

g Omejitve parobrodnega prometa na Donavi. Vsled suše je voda v Donavi tako zelo padla, da se je moral omejiti parobrodni promet med Dunajem in Beogradom. Službo vrše samo mali parniki.

g Omejitve poštne prometa z Madžarsko. S 1. septembrom se odpre poštni promet z Madžarsko. Promet bo odprt za pisma in zavojke do 20 kg teže. Poština se bo računala po določilih mednarodne poštne konvencije.

g Denarni promet z inozemstvom. Finančno ministrstvo je, kakor smo že poročali, dovolilo izvoz denarja (valut). Vsled tega bo tudi poštno ministrstvo na podlagi mednarodne poštne konvencije uvedlo promet z denarnimi pismi z inozemstvom.

g Padanje avstrijske valute. Glavni vzrok padanja avstrijske valute leži v tem, da državne tiskarne na Dunaju brez prestanka tiskajo nove bankovce. Tedenski izkaz avstro-ogrske banke od 23. julija izkazuje 51.183.027.987 kron v prometu v Avstriji. V času od 16. do 23. julija so izdali za 747.765.333 kron novih bankovcev.

g Ruski tekstilni trust. Iz Moskve poročajo, da se bo v kratkem osnoval tekstilni trust. Trust bo združeval 17 tvornic lanu, ki se nahajajo v bližini Kastrame in Muroma. Država bo trustu dovolila, da nabavi surovine, gorivo in živež v tuzemstvu. Raztega ima trust pravico, da naročuje material in potrebne stroje iz inozemstva. Stroški za dobavo potrebnega materiala v inozemstvu se bodo krili s prodajo enega dela produkcije v inozemstvu.

Mala oznanila.

Vrtnar išče službo. Gre tudi za hišnika, kjer bi opravljal vsa vrtnarska dela. Naslov: Slovenska ulica št. 16, I. nadst., št. 5, Maribor. 1140

Zadruga za splošno gostilničarsko obrt v Mariboru potrebuje 4 učence. Oglasiti se je na Rotovskem trgu 2. 1142 3-1

Proda se več lesenih zabojev. Marib. tiskarna d. d.

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 22.

Pranje oblek in perila se vzame na dom. Strossmajerjeva ulica št. 3.

Enonadstropna hiša

z velikim gospodarskim poslopjem, 14 orahov rodovitne zemlje, gostilna s koncesijo. Oddaljeno 20 minut od postaje, iz Maribora 2 uri hoda, leži ob državni cesti ter je od farne cerkve oddaljeno 3/4 ure. Naslov se izve v upravnistvu. 1141 3-1

Najfinejši

pšenični zdrob,

najboljša hrana za otroke, se zopet dobi pri

Adolf Radi

Aleksandrova cesta 40
1093 2-2

Nahrbtniki

za planine v raznih velikostih iz jadranske oziroma gumiranega platna, gurte za rolo, travki za žalužije, mreže za konje, žoge za nogomet, gonilni jermeni itd. pri

iv. Kravos, Maribor

Aleksandrova c. 13.

1065 5-3

g Žetev na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem znaša žetev (v milijonih meterskih stotov) 6.4 zimske pšenice, 0.8 letne pšenice, 8.2 zimskega žita, 0.1 letnega žita, 9.1 zimskega ječmena, 8.0 letnega ječmena, 8.7 ovsa, 1.4 ranega krompirja, 48.5 poznega krompirja, in 47.8 sladkorne pese. S poljskimi pridelki je bilo posejanega 54.1 odstotkov vsega polja.

g Znižanje cen jekla v Ameriki. — United States Steel Corporation je ponovno znižala ceno svojih proizvodov za 3 do 10 dolarjev. Predsednik društva je izjavil, da je družba s tem dosegla najnižje cene, a ne bo pa mogla kriti niti lastnih stroškov.

g Obvezno zavarovanje proti požaru na Poljskem. Poljska zbornica je sklenila, da se morajo vse zgradbe razen industrijskih zavarovati proti požaru najmanj za dve tretjini svoje vrednosti. Zgradbe, ki so posebno izpostavljene nevarnosti požara in one, ki so samo provizoričnega značaja, morajo se zavarovati za celokupno vrednost. Kakor doznava zagrebška »Riječ«, se namerava to uvesti tudi pri nas, če tudi mogoče v malo manjšem obsegu.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadst.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Ali ste že kupili srečka Sokolske
efektne loterije v Novem mestu?

Žrebanje 20. avgusta t. l. — Glavni dobiček 60.000 K.
Srečka 1 dinar. 1149

Ivan Koražija, Maribor
Aleksandrova cesta 23
1105
priporoča

modro galico
žvepleno cvetje za vinograde.

Vino lastnega pridelka

napolnjeno v buteljkah se po ceni prod.

Ig. Tischler, Aleksandrova c. 19.

Singer šivalni stroji
Singer šivanke
Singer nadomestni deli
Singer strojno olje.

Velika pošiljatev iz Amerike dospela. Dobi se samo v naši podružnici

Singer šiv. stroji Bourn & Co. Newyork

podružnica Maribor, začasno Dravska ulica 10.

Ugodni plačilni pogoji na obroke.